

PROLOGAS

Gerbiamas pone Hamerstainai,

turbūt nustebsite, kad rašau Jums, bet kino pramonė, regis, laiko mane mirusia ir dabar gali apie mane skleisti kokius tik nori išgalvotus dalykus. Nors man, kaip visiems, geri, gražūs pramanai yra malonūs, norėčiau pasiteirauti, ar ši santrauka iš tikrųjų tiksliai atspindi mano gyvenimą, kurio faktais, spėju, rėmėtės, kurdamas naują miuziklą:

Viena Austrijoje gyvenanti mergina troško tapti vienuole. Patekusi į vienuolyną, ji meldėsi ir pamaldžiai giedojo, bet vieną dieną buvo išsiųsta į šaunaus septynis vaikus turinčio jauno našlio namus ir galop savo dainavimu pavergė to kapitono širdį. Nors nerimavo, ar jai pavyks susidoroti su pamotės pareigomis, visi septyni vaikai ją dievino. Toji moteris ir naujoji jos šeima buvo priversti sprukti iš tėvynės, tačiau galiausiai viskas susiklostė gerai (netgi puikiai, nes jos gyvenimo istorija vaizduojama miuzikle).

Kaip suprantu, miuziklas jau beveik baigtas, bet dar rašomi jo žodžiai. Todėl kreipiuosi į Jus, nuoširdžiai vildamasi, kad, kol dar nevēlu, ištaisysite neleistinas scenarijaus

klaidas. Sausį man sukaks penkiasdešimt penkeri. Pasi-
kliaudama statistika, tikiuosi gyventi dar dvidešimt metų.
Ir per tą man dar likusį laiką nebenorėčiau nuolat aiškin-
tis, kad niekada nepabėgau iš Austrijos, perkopdama Al-
pes ir atsidurdama Šveicarijoje (didingas, bet neįtikimas
žygis, nes Zalcburgas niekada nesiribojo su Šveicarija),
arba kad mano vyriausias posūnis Rupertas, tiesą sakant,
nėra šešiolikmetė Lizl. Jau neminėsiu visų kitų vingrių
scenarijaus pakeitimų, visai nesusijusių su mano istorija.

Žinau, kad toks garsus žmogus kaip jūs nenorėtų rekla-
muoti kūrinio, pasakojančio žmogaus gyvenimą, gerokai
prasilenkiantį su tikrove. Todėl prašau kuo greičiau su-
rengti susitikimą, nes turiu pasiūlyti Jums keletą minčių,
kaip būtų galima pataisyti tą scenarijų.

Nuoširdžiausi linkėjimai,

Marija fon Trap

PIRMAS SKYRIUS

FRAN

Hamptonai, Niujorkas

1959 m.

1959 METŲ RUGSĖJĮ Fran jau galėjo iš tolo pastebėti viltingus žmones. Dažniausiai tai landūs vyriškiai, nešini portfeliais su rankraščiais, nuolat nardantys tarp reikalingų žmonių ir ieškantys galimybių, kol kuri nors kino garsenybė pasidomi, ką jie nori pasiūlyti. Tačiau šįvakar jos akį patraukė aukštakulniais avinti moteris, įsispraudusi į suknelę su gilia iškirpte. Panaši į Monro (o pati Fran labiau atitiktų Hebern): tokios pat tobulos smėlio laikrodžio figūros, pernelyg nušviesintais plaukais.

– Ar matai? – sako Eva, drybsanti šezlonge, ir mosteli į langą vyno taure. Tamsa rėmina įdomią sceną name: garsus dainų žodžių autorius Oskaras Hamerstainas dainuoja stovėdamas prie fortepijono, kuriuo skambina Fran vaikinai Džekas, abu linkmina publiką, čia pat kurdami smagias satyrines, penkiaėilių posmų daineles. Ant fortepijono suolelio šalia Džeko įsitaisiusi Merlino antrininkė, ir nors ji juokiasi iš Hamerstaino, neatplėšia nuo savo kaimyno akių.

– Juk visada kokia nors mergužėlė turi trintis jo pašonėje, – atsako Fran ir atsiložusi įkvepia druskingo Hamptonų oro. Tas dvelksmas jai primena namus ir Fran rūpi tik gėrėtis viskuo: paplūdimiu, plepėjimu, vėjo dvelksmu plačioje verandoje.

Eva pasilenkia į priekį ir kilsteli antakius.

– Ar jos tikrai tau neįgrista?

Fran nusikvatoja.

– Kodėl turėtų? Džekas niekuo negali padėti toms merginoms.

– Kodėl manai, kad joms reikia pagalbos?

Krintant verandos šviesai, Evos veidas, apsuptas nuostabių šviesių medaus spalvos garbanų, atrodo kaip angelo. Paskutinius ketverius metus Brodvėje ji vis gauna naivių merginų vaidmenis ir tikriausiai tokius gaus dar dešimt metų. O pasak Fran motinos, Fran gymio mergina – rudaplaukė, mėlynakė, strazdanomis nubarstytais skruostais – susiraukšlės vos sulaukusi dvidešimt penkerių, jei keps saulėje.

Jos žiūri, kaip Merlina slysteli suolu ir ima šlaunimi trintis į Džeko šlaunį. Eva nepritariamai lepteli:

– Hmm. Tokių merginų Piteris vengia iš tolo.

Ji pabrėžtinai pažvelgia skersai kambario, kur kitame jo pakrašty stoviniuoja vyrukų būrelis apsuptas jos gerbėjas. Aukščiausias iš visų, su neklusniomis rudomis garbanomis, nuolat krintančiomis ant veido, kurį puošia plati šypsena. Kaip ir dažniausiai, atrodo, kad šneka tik jis, o kiti vaikinai juokiasi.

Fran gurkšteli vyno ir patraukia pečiais, jai nė motais, kas ten dedasi viduje.

– Turbūt galėčiau guostis tik tuo, kad ji ne Džeko skonio.

Bet Eva žemiau nuleidžia taurę.

– Frane, tokios prieinamos moterys patinka visiems.

Fran tuo abejoja. Vis dėlto slapta apsidžiaugia, kai Hamerstainas pakeičia Džeką prie fortepijono, o Džekas uždainuoja. Prieš trejus metus jis buvo sumaniausias studentas per Džeimso Džoi-so seminarą. Tamsiaakis, žinantis atsakymus į visus klausimus. Fran manė, kad tas vaikinai – Rytinės pakrantės internatinės mokyklos snobas, ir nuojauta jos neapgavo, tad ji nustebo vieną vakarą išvydusi Džeką su grupe, dainuojančia *a capella* universiteto bare. Po pirmos savo pasirodymo dalies grupės nariai pabiro po barą, teiraudamiesi, kokias dainas norėtų išgirsti jo lankytojai. Fran, gurkštelėjusi nemažai „Old Milwaukee“ kokteilio, pasiūlė:

– Gal padainuokit „Moną Lizą“?

Tamsios Džeko akys nušvito.

– Turit galvoje Nato King Koulo dainą?

Fran nusišypsojo.

– O ką gi dar?

Grupės baritonai meistriškai mėgdžiojo žemas Koulo fortepijono natas, ir Fran trumpam nusikėlė į Norfolką, kur jos tėvas tikriausiai vis dar klausosi tos pačios Koulo melodijos, sklindančios iš seno gramofono.

Kai grupė baigė savo pasirodymą, Džekas vėl priėjo prie Fran staliuko ir pasiteiravo, ar galėtų ją pavaišinti gėrimu. Jie prašnekėjo tris valandas. Ji sužinojo, kad jis kažkokio apsukraus politiko sūnus. O Džekas išsiaiškino, kad ji Frenko Konelio, sukūrusio garsų maisto prekių parduotuvių tinklą, duktė.

– Taigi, *tavo* tėtis iš verslo išstūmė visus mėsinių, – pajaukavo jis.

Fran siurbtelėjo alaus ir patraukė pečiais.

– Tiesą sakant, prie šio reikalo nagus prikišau aš.

Ji išklojo, kaip jai šovė mintis atverti maisto prekių parduotuvę, kurioje galima būtų nusipirkti ir mėsos, ir kepinų čia pat

veikiančioje kepyklėlėje. *Kam eiti į tris parduotuves, kai galima viską nusipirkti vienoje*, paklausė ji tėvo. Ir jis patikėjo jai tai išmėginti.

Džekas įsmeigė į ją akis, sutrikdytas minties, kad už šios didžiulės pervartos slypi ji. Kaip ir anuomet, Fran regi tokį patį Džeko, dabar improvizuojančio prie fortepijono, žvilgsnį: taip žiūri žmogus, visiškai užburtas šios akimirkos.

Džekas dainuoja, Hamerstainui pritariant fortepijonu, o jiems nutilus pratrūksta audringi plojimai ir abu nusilenkia klausytojams. Netrukus Džekas ir Hamerstainas išeina į verandą, o netoliese vis tiek trinasi šviesiaplaukė.

– Nuostabu, – priėjusi prie jų pagiria Eva, klapsėdama dirbtinėmis blakstienomis.

– Ačiū, panele Laroš. Jūs labai maloni.

Hamerstainas nusišypso, o Fran abejoja, ar kam nors šautų į galvą, kad jam paklūsta Brodvėjus. Jis linksmas, stambaus veido, plačiapetis, stiprių rankų. Panašus į žmogų, kuris užsidirba duonai ne kurdamas tekstus, o išpjaustydamas mėsą. Hamerstainas pasidairo žmonos ir, vos ją pamato, platus jo pečiai atsipalaiduoja.

– Ką gi, bičiuliai, žinote tą seną posakį...

Anksti gulęs, anksti kėlęs nesigailėsi. Kiti vakarėlio svečiai ims skirstytis tik kokią pirmą antrą valandą po vidurnakčio. Bet Džekas, Piteris ir kiti Hamerstaino padėjėjai vienas po kito išslenka pro duris, stengdamiesi atrodyti džiugūs, nors jų linksmybės baigėsi devintą valandą vakaro. Ir ne todėl, kad šiandien antradienis. Kartą Hamerstaino žmona paaiškino Fran, kad jokiam vakarėlyje jis neužsibūna ilgiau nei iki dešimtos valandos. Žinoma, kas gerai viršininkui, turi būti gerai ir jo pavaldiniams.

Džekas užmeta ranką Fran ant pečių ir prisitraukia prie savęs. Būdamas dvidešimt trejų, jis jaučiasi toks pat pasitikintis savimi, kaip ir tada, kai buvo komandos kapitonas Virdžinijos universitete.

– Pasiruošusi?

Fran patogiai įsitaiso jo glėbyje, mėgaudamasi švelnia jo glamone, šildant maloniam vakaro orui. Neapsiriko vakarėliui pasirinkusi ne mėlyną megztinuką ir sijoną, o aptemptą suknelę trumpomis rankovėmis. Su megztinuku būtų sukaitusi net dvelkiant vėjeliui. Jie patraukia prie automobilio, jų batams gurgzdant ant žvyrkelio, ir Fran prisimena, kaip jiems pradėjus susitikinėti Džekas pasišovė jai padėti išmokti vairuoti automobilį. Jis vienintelis iš universiteto miestelyje gyvenančių studentų turėjo kabrioletą. Kai vėliau sužinojo, kiek ta mašina kainuoja, tokį Džeko ryžtą patikėti jai automobilį, vertą daugiau nei jos senelio namas, ji palaikė jo įsipareigojimo ženklu.

Fran atsisėda ant vėsios odinės keleivio sėdynės, lūkuriuodama, kada ateis Eva ir Piteris. Nuleidusi lango stiklą, paskutinį kartą įkvepia druskingo oro. Džekas sėdi nuščiuvęs. Dažniausiai jie pasidalija vakarėlio paskalomis, bet šįkart pavargusios jo akys užmerktos, ir Fran pasvarsto, kad jis tikriausiai galvoja apie darbą, kuris jo laukia gimstant naujam miuziklui. O jis turėtų būti sentimentalus, melodingas, vaizduojantis idealizuotą užmiesčio gyvenimą. Tikra meilės, įsiplieskusios Austrijos kalnuose, istorija. Todėl ji nustemba, kai jis atsimerkia ir paklausia:

– Ar šį vakarą pastebėjai tą blondinę?

Fran neparodo, kokia ji nustebusi.

– Tą su suknele?

– Ji Fredžio buvusioji.

– *Nejaugi?* – Fredis – biure dirbantis tylenis. – Nemaniau, kad jo toks skonis.

Šiaip Džekas būtų nusijuokęs, bet dabar jo mintys klaidžioja kažkur kitur.

– Negalėjau patikėti, prie fortepijono išvydęs Hamerstainą. Jam šešiasdešimt ketveri, bet vis dar stiprus ir galingas. Ir aš norėčiau tokiu tapti, Fran.

Tai kas kita, ir Fran mėgina suprasti, kas pakišo jam šią mintį.

– Nuolat galvoju apie naują miuziklą, – prisipažįsta jis. – Kažin ar sugebėsiu kada nors taip rašyti. – Tačiau Evai ir Piteriui prisiartinus prie automobilio, Džeką užplūsta tokia nepasitikėjimo savimi banga, kad jis trumpam nutyla ir kumščiu trinkteli į vairą. – Palikau švarką. – Džekas nuliuoksi atgal į namą, o automobilyje pratrūksta juokas.

– Būtum jį mačiusi, – prabyla Piteris, ir Fran atsisuka. Piteris nusimetęs švarką, iki alkūnių pasiraitojęs marškinių rankoves. – Jis parodijavo Elizabetę Teilor.

– Ak, liaukis, – sudraudžia jį Eva, rausdamasi rankinėje.

– O ką? Buvo puiku.

– Vaikiška ir nebrandu, – atšauna Eva, ji ištraukia iš rankinės prašmatnų auksinį portsigarą ir jį atsidaro.

Piteris trūkteli pečiais.

– Na, jis taip prajuokino, kad visi plyšo juokais.

Eva prisidega cigaretę ir lėtai įtraukia dūmo.

– Džiaugiuosi, kad jis vėl nedarba su tavimi. – Ji iškvepia, ir pirmosios dūmų gijos ima raitytis Fran lango link. – Taigi, ką jūs, berniukai, dabar veikiat biure?

Piteris nuveja dūmus nuo veido.

– Dirbame prie naujo miuziklo.

– Jo scenarijus guli ant mano stalo, taigi vilioja mane jį perskaityti, – įsiterpia Fran.

– Turėtum tą padaryti, – sako jai Piteris, praverdamas langą.

– Kam jai to reikia? – Eva suraukia nosį, bandydama įsivaizduoti, kaip ji netveria noru skaityti savo malonumui.

– Nes ji baigė anglų literatūros studijas, – paaiškina Piteris ir taip akivaizdų dalyką. – Be to, juk tu rašai knygą, Fran?

Grįžta Džekas ir užveda automobilio variklį.

– Kas rašo knygą?

– Tikiuosi, juokauji, – atšauna Fran ir alkūne baksteli jam į šoną, nes ji rašo „Šiaurės vėją“ jau dvejus metus.

– Ak, taip. Ji tikrai bus kita Agata Kristi? – Džekas ranka apšvieja Fran juosmenį.

– Sakiau jai, kad imtų ir perskaitytų scenarijų, – sako Piteris ir atsilošia.

Džekas dirsteli į Fran, atbuline eiga riedėdamas įvažą.

– Nejaugi? Ir tu to nori?

Ji negali patikėti, kad jis to klausia.

– Žinoma, noriu!

Piteris pasilenkia į priekį, dilbiais pasiremdamas į odinius atlošus.

– Sakei, tau patiko „Pietų Ramusis vandenynas“?

Džekas susiraukia.

– Kada ji taip pasakė?

– Praėjusią savaitę per pietus, – abejingai atsako Eva.

– Šis scenarijus dar geresnis, – patikina Piteris. – Jame kol kas tik kelios dainos, bet tokių lengvai įsimenamų žodžių Hamers-tainas dar nebuvo parašęs.

Fran sunku tuo patikėti.

– Jie net geresni už miuziklo „Karalius ir aš“?

Piteris linkteli.

– Taip.

– Ir pranoksta „Plaukiojančio teatro“ tekstą?

– Be jokios abejonės.

– Ir kaip vadinasi šis miuziklas? – klausia Eva, plekšnodama per plaukus.

– Na, scenarijus pavadintas „Dainuojančios Trampų šeimos istorija“.

Eva pro langą nukrato nuo cigaretės storą pelenų sluoksnį.

– Labai jau ilgas pavadinimas.

Piteris jai pritaria.

– Prodiuseriai norėjo jį pavadinti „Dainuojančia širdimi“. Bet Hamerstainas įpiršo jiems kitą.

Jis lūkuriuoja kaip mažas vaikas, priversdamas Evą užduoti klausimą:

– Ir kokį?

Piteris šypteli.

– „Muzikos garsai“.

Eva ir Fran klausosi Piterio, pasakojančio miuziklo siužetą: Marija ruošiasi tapti vienuole, bet netikėtai susipažįsta su labai turtingu ir vienišu – na, jei nekreiptume dėmesio, kad jis turi septynis vaikus – baronu fon Trapu. Anot Piterio, juos suvedė pats Dievas. Du apleisti, pamesti paukšteliai galų gale nutūpė ant tos pačios šakos.

– Nagi, nagi. Sakai, toji mergina turėjo būti išventinta į vienuoles, bet – *ak!* – ją įsimylėjo turtuolis baronas, ir štai dabar ji jau baronienė? – Fran nuveria Piterį labai nepatikliu žvilgsniu, o Eva nusijuokia kartu su ja. – Ir iš kur atsirado šitiek vaikų?

– Suprantu. Skamba absurdiškai, – prisipažįsta Piteris. – Bet mergina nėra tokia, kaip manot. Tiesiog perskaityk scenarijų.

Jis, regis, beveik neabejoja tuo, ką šneka. Fran turi pripažinti, kad jai pasidarė smalsu, kas toji moteris, kuri ruošėsi tapti Dievo nuotaka, bet ištekėjo už barono. Taigi Džekas padaro lankstą iki savo buto ir grįžta su scenarijumi ir knyga, kuria remiantis jis ir parašytas.

– Perskaityk scenarijų, – paragina jis, tikriausiai nenorėdamas ilgiau jos gaišinti.

Bet, parsiradusi namo, ji šmurkšteli po antklode, patogiai ištaiusi čiumpa knygą ir rankomis perbraukia jos viršelį. Žino, kas ant jo parašyta, bet jai svarbu knygą apžiūrėti ir pačiupinėti.

Viršelis gražus. Tuo nė kiek nesistebi, nes knygą išleido *J. B. Lippincott & Company*. Centre – Marijos, sėdinčios lauke ir apsuptos vaikų tautiniais austrų drabužiais, nuotrauka. Fran įsivaizduoja, kad jeigu ji būtų spalvota, už jų dunksantys kalnai būtų smaragdo žalumo, bet jai liko tik spėlioti, kokios spalvos žmonių plaukai ir akys. Priešlapio tekstas sudomina:

Trapų šeima, surengusi daugiau nei 1000 koncertų Jungtinėse Amerikos Valstijose ir Kanadoje, dainuoja jau antrą dešimtmetį. Ji įveikė ilgą kelią nuo tada, kai, bėgdama nuo Hitlerio, atkeliavo į Jungtines Valstijas beveik tuščiomis kišenėmis.

Taigi ištekėjusi už turtingo barono ji prarado viską. Bet jos santuoka nesubyrėjo. Fran tenka pripažinti, kad joje tūnančią cinikę pagavo smalsumas. Ji padeda knygą ir įninka į scenarijų, kurio paskutinį puslapį užverčia antrą valandą nakties. Atėjus

metui vykti į darbą, ji turbūt atrodo siaubingai, nes, vos atveria buto duris, Džekas žengteli atgal.

– Kada atsigulei miegoti? – paklausia jis.

Ji mėgina prisiminti.

– Antrą? O gal trečią?

Jis užaina vidun ir skersai stalo stumteli portfeli.

– Na, po dešimties minučių turime būti biure.

Džekas nupėdina į virtuvę, ir Fran nepraslysta pro akis, kaip jis susiraukia pamatęs „Bushells“ tirpios kavos skardinę. *Džekai, ne visada išgaliu gerti aukščiausios kokybės „Green Village espresso“.* Juk gaunu sekretorės algą. Kai prieš ketverius metus Fran tėvas ją nustebino, pasiūlydamas jai apsigyventi šiame bute, ji jam paprieštaravo sakydama, kad jis perdėm ištaigus.

– Butas tokiaime gražiame miesto rajone. Gal reikėtų jį išnuomoti?

– Nupirkome jį *tau*, – atsakė tėvas.

Tačiau ji turėjo dvi jaunesnes seseris, kurios po kelerių metų iškeliaus į koledžą. Ar ir jas tėvai ketina aprūpinti būstais? O kaip jų pensija?

Tėvas, kaip tikras Konelis, plačiai nusišypsojo.

– Per daug nerimauji, Fran. Manai, visus tuos metus netaupiau?

– Žinoma, taupei. Bet *pažvelk* į šį būstą. – Fran apsisuko, nužvelgdama didžiulius langus ir stiklines duris nuo grindų iki lubų, vedančias į terasą, iš kurios atsiveria gražus vaizdas į parką. – Ir kokie baldai...

– Taip, – išdidžiai tarė tėvas. – Juos išrinko tavo mama.

Taigi Fran čia persikraustė, o po kelių dienų tame pačiame pastate savo dukrai nupirko butą ir Evos tėvai.

– Gūžta per visą aukštą, – džiūgavo Eva, aprodydama savo naująjį butą dvidešimt antrame aukšte.

Dabar Fran nuskuba į miegamąjį, uždaro dvivėres duris ir apsisivelka pirmą spintoje nustvertą suknelę. Stebuklas, kad ji spėja laiku susiruošti. Stabtelėjusi prieš veidrodį, pasitaiso dažniausiai nešiojamą skrybėlaitę plokščiu viršumi – sesers dovaną aštuoniolikto gimtadienio proga. Paskui su Džeku išeina pro duris ir juodais aukštakulniais nukaukši iki lifto. Sėdusi į taksi, pasidažo lūpas ir lūkuriuoja.

– Na, – klausia Fran, patogiau įsitaisydama ant sėdynės.

Džekas susiraukia.

– Ką?

Jos balsas paaukštėja.

– Nenori manęs pasiteirauti, ką galvoju apie scenarijų?

Jis spokso į ją. Neįtikėtinai panašus į kapitoną Ameriką: jo toks pat atsikišęs, lyg iškaltas žandikaulis ir tokie pat šviesūs plaukai.

– Atvirai šnekant, Fran, ši rytą mano galva užte užia, nes joje sukasi daugybė minčių. – Bet turbūt supratęs, kaip tai nuskambėjo, tučtuojau atsiprašo. – Oi, atsiprašau. Ir kaip tau patiko scenarijus?

Fran kiek patyli. Galiausiai sako:

– Jis geras.

– Ir tai viskas?

– Jis galėtų pakeisti kelias dainos „Mano mėgstami dalykai“ eilutes, – suirzusi priduria ji.

Džekas nustemba.

– Kurias?

– Pavyzdžiui, „Rausvi atlaso kaspiniai“. Skambėtų geriau, jeigu jis žodį „rausvi“ pakeistų žodžiu „mėlyni“. – Ji gūžteli pečiais. – Ilgesnis balsis.

Džekas, regis, norėtų sužinoti daugiau, bet taksi jau sustoja prie Šeštosios aveniu šaligatvio krašto. Priešais juos stūkso aukštas

pastatas, kuriame įsikūręs Hamerstaino ir Diko Rodžerso biuras. Paskutinius ketverius metus Fran vis labiau žavėjo Rodžerso ir Hamerstaino sukurta imperija, kuri atsirado jiems greitai supratęs, kad jų darbas yra ir verslas, ir menas. Juodu ne tik kuria muziką ir rašo dainų tekstus. Dabar jie stato, publikuoja, parduoda ir reklamuoja savo kūrinius. O visam tam reikia daugybės sumanių, apšukrių padėjėjų – tokių jaunuolių kaip Džekas, slapta puoselėjančių viltį tapti kitu Rodžersu ar Hamerstainu.

Fran atsidaro dureles ir išlipa iš taksi. Šiandien nuostabi rugsėjo diena: oras gaivus, medžiai tik pradeda keisti spalvą. Deja, nėra kada tuo grožėtis. Ji nuskuba į pastatą, kur ją pasitinka iki ausų išsišiepęs durininkas, verčiantis ją pasijusti blogai – tikriausiai ji vis dar atrodo pikta.

– Labas rytas, pone Majeri, panele Koneli.

Jis paspaudžia penkiolikto aukšto mygtuką.

– Kol kas diena klostosi gerai, pone Džonsai? – klausia Fran.

– Kas rytą pabudus man gera kiekviena diena, panele Koneli.

Fran šypteli, nes taip sakydavo ir jos senelis. Jis buvo batsiuovys ir savo sūnams aiškindavo, kad žmogui visada reikia dviejų dalykų: batų ir maisto. Tikriausiai todėl jos tėvas galų gale ir ėmė prekiauti maisto prekėmis. Kai susikūrė dvylikos parduotuvių, kurių kiekviena pavadinta Koneli vardu, tinklas, Fran nusprendė, kad senelio patarimas buvo rimtas ir svarus.

Jie įžengia į klegantį ir užiantį biurą: darbas jau virte verda. Pirmadienį prasidėjo naujo miuziklo repeticijos, nors Hamerstainas dar nebaigė rašyti jo dainų žodžių. Jis užgaišo ilgiau nei dažniausiai. Kurdamas miuziklą „Būgnelio daina“ jis parašydavo žodžius dainai kas keletą savaitių. Tačiau šį kartą viskas kitaip, ir Fran pasvarsto, gal Hamerstainui kas negerai. Suklusti verčia ne

vien sulėtėjęs jo darbas, bet ir tai, kad jau devynios, o Hamerstaino kėdė anapus didžiulio raudonmedžio stalo vis dar tuščia. Paprastai jis ateina į biurą dviem valandomis anksčiau nei visi kiti.

– Na ir kaip? – klausia jos Piteris, Džekui dingus už savo kabineto durų. Jis nė kiek nesivaržydamas atsisėda ant Fran rašomojo stalo kampo. – Juk skaitei jį iki išnaktų?

– Baigiau antrą valandą.

– Taip ir žinojau! – Jis nusijuokia. Fran jo nenuvylė. – Ir?

– Buvai teisus. – Ji padeda rankinę į viršutinį stalčių ir šypso-dama išsitraukia dienotvarkę. – Jis paprastas, mielas, taigi negali nepatikti. Ir verčia pasidomėti, kiek iš tikrųjų jame tiesos.

Atsidaro biuro durys ir jose pasirodo Hamerstainas, nešinas popieriniu maišeliu su pietumis.

– Labas rytas, pone Rikmanai, – pasisveikina. Piteris nusliuogia nuo stalo. – Panele Koneli, – linksmai priduria, – vis dar darbuojatės prie savo knygos? – Jo balse negirdėti užslėptos pašaipios gaidelės, kokią išgirsta Fran iš to paties klausiančios savo motinos.

– Šiuo metu tik redaguoju, – atsako Fran. – Bet aną savaitę gavau gerą žinią. – Hamerstainas suklusęs stabteli. – „The New Yorker“ sutiko išspausdinti vieną iš mano apsakymų.

Hamerstaino veide pamažu nušvinta šypsena, ir ji mato, kad jis iš tikrųjų labai patenkintas.

– Nuo pat pradžių mane stebino, panele Koneli. Bet, kita vertus, tai nėra taip ir netikėta. Puikiai padirbėjot. Kai jis pasirodys, norėčiau jį perskaityti.

– Žinoma, – sako Fran. – Ačiū, pone Hamerstainai.

Hamerstainas įžengia į savo kabinetą, o įkandin jo nuseka Piteris, už nugaros paslapčia jai rodydamas iškeltą nykštį. Šiandien Apskritojų stalo pasitarimo trečiadienis, kai visi padėjėjai teikia

pasiūlymus dabartiniam scenarijui. Jei Hamerstainas parašo naują tekstą, trečiadienį jie aptaria, kurioje scenarijaus vietoje jį įterpti.

Fran patraukia į rūbinę ir pasikabina švarkelį ant kabyklos šalia skrybėlaitės. Ričardas Rodžersas turi savo padėjėją vardu Ronda, bet ji dar neatėjo, kitaip ant lentynos taip pat jau būtų nutūpusi viena iš prašmatnių jos skrybėlaičių. Fran susiglosto plaukus ir grįžta prie rašomojo stalo. Dar tik kelios minutės po devintos valandos, bet telefonas nerimsta.

– Rodžerso ir Hamerstaino biuras.

Ji priglaudžia telefono ragelį prie ausies, kad rankos būtų laisvos ir ji galėtų baigti spausdinti vakar pradėtą pranešimą spaudai. Balsas, kurį išgirsta ragelyje, ją kone apkurtina, bet Fran tik pavarto akis. Dar vienas sąmyšis Lanto ir Fonten teatre? *Kas nutiko šiandien?* galvoja ji. *Dingo rekvizitas, siautėja itūžęs talentas, susirgo aktorius, užrakintas persirengimo kambarys?* Bet išgirdusi tariant „Marija fon Trap“ suklūsta.

– Atleiskite. Ką sakėte? Ar galite pakartoti?

Ričardas Halidėjus pratisai įkvepia kitapus laido.

– *Autorė* – moteris, parašiusi knygą, kuria paremtas šis miuziklas, – stovi šalia manęs, reikalaujama keisti scenarijų!

Reikalas iš tikrųjų rimtas. Fran dirsteli į uždarytas Hamerstaino kabineto duris. Trečiadieninio Apskritojo stalo susitikimo negalima trukdyti, nebent kiltų potvynis ar gaisras. Tačiau gali įvykti ir trečia nelaimė, jei ponija fon Trap savo nuogąstavimą ir rūpesčius išdėstys žiniasklaidai.

– Paskambinsiu ponui Hamerstainui ir jis ką nors atsiųs pas jus, – pažada ji.

– Ne.

Fran atsilošia kėdėje, nustebinta tokio pono Halidėjaus spirgėjimo.

– Marija nieko neklausys. Turi atvykti pats Oskaras.

To nebus, pagalvoja Fran, bet jam atsako:

– Gerai. Pažiūrėsiu, ką įmanoma padaryti.

– Jeigu jis negali užsukti, reikės atvykti tau, Fran.

Hamerstainas pakelia ragelį po antro signalo ir Fran girdi, kaip kitoje durų pusėje nuščiūva Apskritojo stalo susitikimo balsai. Ji greitosiomis paaiškina padėtį, susiklosčiusią Lanto ir Fonten teatre.

Stoja trumputė įtempta tylą.

– Nusiveskite ją pietų į „St. Regis“ ir iškvoskite, kas jai kelia nerimą, – galop taria Hamerstainas. – Užgriebkite bloknotą ir viską užsirašykite.

– O jeigu ji primygtinai reikalaus susitikti su jumis?

– Tai pirmoji repeticijų savaitė. Pasakykite, kad dėl kai kurių dalykų dar nesam tvirtai apsisprendę.

Fran knieti paklausti, ar jis sako tiesą, bet paskui sumoja, kad tai nesvarbu. Iš stalčiaus išsitraukia rankinę ir čiumpa vieną iš stenografijos bloknotų, kurių didžiulėmis stirtomis Hamerstainas nukrovęs visą biurą. Tada įsmunka į rūbinėlę pasiimti švarkelio ir vėl užsideda skrybėlę. Netrukus ji jau žengia pro duris.

Kaukšėdama Šeštąją aveniu, Fran repetuoja, ką sakys Marijai. Vasaros, praleistos dirbant tėvo parduotuvėje, išmokė ją sumaniai dorotis su nepatenkintaisiais. Įtūžusių pirkėjų niekada nestigo. Sugalvojus, kaip kreipsis į tą moterį ir apie ką su ja šnekės, jos mintys nuklįsta kitur.

Nesunku atspėti, kur drožia daugelis žmonių. Mat iš visų vietų, kur jai teko gyventi, tik Niujorke galima labai tiksliai iššifruoti žmonių aprangos stilių. Pavyzdžiui, finansinio rajono įstaigų

tarnautojai vilki brangiais kostiumais, nešioja tamsias fetrines skrybėles. O štai valstybės tarnautojai mėgsta laisvalaikio kelnes ir dukšlius sportinius švarkus. Į pamokas vėluojantys, koja už kojos žirgliojantys jaunuoliai avi „Converse“ sportbačius ir mūvi džinsus, o vidurinės mokyklos mokinės dėvi derančius palaidinukės ir megztinio komplektus, avi balerinomis. Bet Fran abejoja, ar kas nors galėtų tiksliai pasakyti, kur dirba ji. Jos žydra suknelės spalva dera prie akių, bet šiaip ji niekuo neišsiskiria. Tiesiog yra viena iš tūkstančio kitų moterų, traukiančių į kontorą, kur jų laukia rašomoji mašinėlė.

Kai Fran pirmą kartą atvyko į šį didmiestį, mėgino susirasti darbą leidybos versle. Bet paaiškėjo, kad niekam neįdomi už priimamojo stalo kiurksanti mergina, kuri šneka pietietiška tarsena, o tikrai svarbūs stalai – tie, stovintys už uždarytų durų, – palikti vyrams. Tačiau taip buvo prieš ketverius metus, o dabar reikalai keičiasi. Ji prisimena iš „The New Yorker“ gautą laišką, kuris išlankstytas guli namie ant jos rašomojo stalo po tėvo plunksna-kočiu. Kai jį gavo, pirštais perbraukė prabangų rašymo popierių, jusdama, kaip po pirštais puslapiu slenka iškilios raidės lyg kokie putlūs debesėliai. Gal metų pabaigoje įteiks rankraštį leidyklai. O gal ir anksčiau, jei rečiau keliaus į Hamptonus.

Fran taip paskendusi mintyse, kad kone praeina Lanto ir Fonten teatrą. Grįžusi kelis žingsnius atgal, stabteli ir pažvelgia aukšty-n. Dar pernai šiame didžiuliame pastate buvo kino teatras. Šiuo metu jame rikiuojasi plačių aksominių sėdynių eilės, tviska siety-nai ir rodomi geriausi Brodvėjaus spektakliai. Jos akys susminga į vieną ilgą raudoną plakatą su aktorės Merės Martin nuotrauka. Tradiciniais austriškais drabužiais vilkinti aktorė su supintais ir susegtais ant pakaušio plaukais panaši į jauną Mariją fon Trap.

Pradėjusi dirbti pas Hamerstainą, Fran buvo susitikusi su Mere Martin kokį pustuzinį kartų, taigi žino, kad ši aktorė visus žavi savo nepaprastu atsidavimu darbui. Jei dabar Marija teatre niršta ir piktinasi dėl to, kaip yra vaizduojama miuzikle, toks sąmyšis visiškai sugniuždys Merę. Be to, žlugs ir spektaklis. Nes Marijos gyvenimo istorijos teisės priklauso Merei Martin ir jos vyrui Ričardui Halidėjui.

Duris atidaro žilaplaukis vyras raudonu kostiumu ir papurto galvą.

– Nesklandumai? – paklausia Fran, o Džinas tik pašvilpiniuoją melodiją, jos girdėtą biure. Ji atpažįsta dainą, kuriai Hamers-tainas parašė žodžius ir kurioje klausiama, kaip reikėtų susitvar-kyti su vienu keblumu – Marija. – Puiku, – burbteli ji.

– Sėkmės, panele. Jos jums prireiks.

Sukaupusi drąsą, Fran pereina fojė ir įžengia į teatro salę. Jos akys neišsyk prisitaiko prie blausesnės šviesos, bet teatre, re-gis, viskas teka įprasta vaga. Scena pilna aktorių, besiruošiančių epizodui Nonbergo abatijoje, kur vienuolyno motinėle sėdi už paprastučio kuklaus stalo, apspista vienuolių, kurios atėjo pasi-kalbėti apie Mariją. Kostiumų dailininkės smaigsto kai kurių vie-nuolių abitus ir palenkinėja jų apačią, o technikų grupė reguliuoja šviesas. Tačiau niekas nekelia sumaišties ir netrikdo darbo.

Fran kertą salę, dairydamosi toliau. Merės Martin nematyti, bet ji pastebi Ričardą Halidėjų, kuris yra ne tik Merės agentas, bet ir sutuoktinis bei spektaklio prodiuseris. Jis žingsniuoja po sceną, timpčiodamas ūsus. Fran sukirba menkutė viltis, kad gal audra jau nutyko. Paskui vienuolių būrelis išsisklaido, ir Fran išvysta ją.

Scenos centre stovinti moteris atrodo taip, tarsi ką tik būtų atklydusi iš Alpių pievos. Žilus plaukus persirišusi tamsiai žalia

skarele ir vilkinti tais pačiais tautiniais austrų drabužiais, kokiais apsirengusi nuotraukoje ant savo autobiografijos viršelio, ji ryškėja juodų abitų ir mantijų fone. Baigusi nurodinėti vienuolėms, dėmesį nukreipia į scenografus.

– Nonbergas atrode visai kitaip, – pareiškia Marija. – Štai ten jūsų fontanas, bet aš nenutuokiu, kodėl jį įtaisėte. Vienuolyne nebuvo didžiulių fontanų!

Fran prislenka prie scenos, Halidėjo veidui jau dažantis tamsiai raudona spalva.

– Fran! – šūkteli jis, o Marijai sako: – Štai ir ji.

Toji moteris priversta atplėšti akis nuo įžeidžiančio rekvizito ir pažvelgti į Fran.

Ši stovi šalia scenos ir šypsosi vyresnei moteriai, pasirišusiai baltą prijuostę. Ant jos kaklo kabo didelis kryžius, kuris, tvieskiant scenos šviesoms, beveik akina.

– Ponia fon Trap?

Moteris išsitiesia. Ji aukšta, skvarbiomis mėlynomis akimis, o jos skruostai primena mažus raudonus obuoliukus.

– Taip?

– Aš Fransis Koneli. Pas jus mane atsuntė ponas Hamerstainas.

Halidėjus prideda delną Marijai prie juosmens ir palydi ją iš scenos. Laiptų apačioje Fran paduoda jai ranką.

ANTRAS SKYRIUS

FRAN

Manhattanas, Niujorkas

1959 m.

— **T**AIGI JŪS DIRBATE Hamerstaino biure? – klausia Marija. Iš arti jos akys labiau pilkos nei mėlynos.

– Taip, – linkteli Fran. – Jis girdėjo jus turint pasiūlymų scenarijui, ir pagalvojo, kad mudvi galėtume juos aptarti per pietus.

– Aš jau papietavau.

– Ką gi, nieko tokio, – įsiterpia Halidėjus. Jam už nugaros jo vienuolės užima savo vietas, netrukus repeticija tęsis toliau. – Tada užsisakykite gėrimą, o Fran viską užsirašys.

Marija įsiterpia.

– Noriu paaiškinti. – Jos austriška tarsena ryški, bet gerai suprantama. – Man nepatinka beveik visas scenarijus.

Fran skrandyje ima rasti tumulas. Gali būti, kad ji nesugebės užglaistyti šio reikalo.

– Gal susitelkime į dalykus, kurie jums kelia didžiausią rūpestį ir nerimą, – sako ji.

– Jų pernelyg daug. Bet pasakysiu štai ką, – taria Marija, kumštyje gniauždama pakabutį. – Man nepriimtinos visos scenos su

kapitonu. Tie vokiečių rašeivos jį pavertė reikliu, rūsčiu Prūsijos karininku, o aš matau, kad jūs tiesiog ėmėt ir juos nukopijavot. Jis nebuvo griežtos drausmės šalininkas. Niekada. Tokia buvo baronienė.

– Būtinai viską užsirašyk, – liepia Halidėjus. – Kiekvieną žodį. Marija atrodo priblokšta.

– Jūs neinate?

Jis bejėgiškai gūžteli.

– Repeticijos. Bet jus atiduodu gabios ir patikimos darbuotojos globai.

Marijos veide šmėkšteli prieštaringi jausmai, ir Fran ištisia pečius, stengdamasi atrodyti gabi ir patikima.

Trumpam stoja tylą. Kai jos nenutraukia nei Fran, nei Halidėjus, ją sudrumsčia Marija:

– Pirmiausia užsuksiu į tualetą.

Vos Marija nueina, Halidėjus atsisuka į Fran.

– Supranti, vis dar prisimenu Marijos veidą, jai išlipus iš laivo, atplaukusio iš Naujosios Gvinėjos. Daug mėnesių ieškojau jos pėdsakų, o kai pagaliau radau, ar žinai, ką ji pasakė? „Merė Martin? Kas ta Merė Martin? Ir kodėl man neturėtų būti nusispjaut, kad ji nori vaidinti mane?“ – Halidėjus nusijuokia, tarsi iki šiol nebūtų susidūręs su tokia kvaila moterimi, kuri net nėra girdėjusi apie garsiąją jo žmoną.

Tiesą sakant, ta istorija pasklido iš lūpų į lūpas. Po kone metus trukusių Marijos fon Trap paieškų Halidėjus ir Merė išsiaiškino, kad ji jau pardavė teises vokiečių bendrovei už niekingus devynis tūkstančius dolerių. Visam laikui. Derybos su vokiečiais truko ne vieną mėnesį, bet galiausiai Halidėjai gavo tai, ko norėjo: teisę kurti spektaklį, pagrįstą Marijos gyvenimo faktais, o pagrindinis vaidmuo atiteko Merei Martin.

Vos Brodvėje įvyks miuziklo premjera, „20th Century Fox“ studijai bus leista susukti kino filmą pagal tą patį scenarijų. Matyt, Holivudas nori jaunesnės už Merę Martin aktorės pagrindiniam vaidmeniui, o Fran ausis pasiekė naujausia žinia, kad labiausiai tikėtina kandidatė – Odrė Hebern. Fran manymu, tai daug ką pasako apie Merę: ji tam neprieštarauja. Merė ir Halidėjus nusprendė Marijai atiduoti tris aštuntąsias procento pelno – tai buvo geros valios gestas. Pinigai nėra dideli, bet jeigu miuziklas sulauks tokios sėkmės kaip Rodžerso ir Hamerstaino „Oklahoma!“, jie virs gana apvalia sumele.

Visa tai nutiko daugiau kaip prieš dvejus metus, ir dabar Fran įsmeigia žvilgsnį į Halidėjų.

– Ak, nežiūrėk taip piktai, – taria jis. Jam iš burnos jau gaižiai dvelkia alkoholiu, o dar net nėra dešimtos valandos. – Nusivesk ją į „St. Regis“, pasimėgaukit „Kruvinąją Merę“...

– Deja, nemanau, kad ji čia atvyko smagiai pagurkšnoti „Kruvinosios Merės“. Tai jos gyvenimo istorija, o moteris *nusiminusi*.

– Todėl premjerai padovanosim jai gražią suknelę ir prie jos derančią rankinę. Ji atsigaus ir pralinksms.

Fran spokso į Halidėjų.

– Juk suprantate, kad ji labai nepatenkinta scenarijumi.

Halidėjus pasilenkia prie jos taip arti, kad ji ant skruosto pajunta karštą jo alsavimą.

– Žinoma, – sušnabžda jis. – Kaip tau atrodo, kam tos trys aštuntosios procento?

Fran nežino, kada virto viena tų niekingų, nepakenčiamų Brodvėjaus žmonių, kurie per daug šypsosi ir per daug mala liežuviu.

Bet kai jiedvi su Marija markstydamosi žengia laukan, kur tvyro puikus oras, Fran dingteli, kad ji tokia pati kaip ir Halidėjus.

– Nežinau, kiek jums advokatas papasakojo apie miuziklą, – pradeda savo šneką, – tačiau Lanto ir Fonten teatras yra vienas geriausių Brodvėje.

Marija pažvelgia į Fran ir nepaiso jai tiesiamos alyvmedžio šakelės.

– Kiek laiko jie rašė scenarijų?

Fran vedasi ją gatve po „Radio City Music Hall“ koncertų salės stogeliu.

– Kokį pusmetį? – spėja ji.

Marijos balsas įsitempia.

– Ir jie tikisi, kad premjera įvyks lapkritį?

– Taip.

– Tada verčiau paskubėkim. – Marija paspartina žingsnį. – Turiu daug pasiūlymų.

Aukštakulniais avinti Fran priversta bėgti, kad neatsiliktų nuo Marijos, sparčiai žingsniuojančios su patogiais pusbačiais. Jai atrodo, kad jeigu jos sušnektų apie miestą, jos dainavimą, tiesą sakant, apie bet ką, Marija imtų eiti lėčiau. Bet ši moteris vykdo misiją. Jos lėkte pralekia Penktąją aveniu pro Rokfelerio centrą, Šv. Patriko katedrą. Tačiau tik tada, kai katedra besigrožinčios keturios moterys stabteli ir susijaudinusios pradeda pirštais rodyti į Mariją, toji galų gale pradeda eiti lėčiau.

– Marija! – sušunka viena moterų. – Marija fon Trap iš „Trapų šeimos dainininkų“!

Marija sustoja ir moterys tučtuojau sukrunta.

– Tai ji! – vienbalsiai rikteli.

Fran mato, kaip Marijos griežtumas ir rūstumas ima švelnėti.

Prie jos pripuolusios gerbėjos ją apspinta, apiberia klausimais ir liaupsėmis. Vienai patinka jos apranga, kita rankomis braukia per klostėtą prijuostės apsiuvą. Visoms teko lankytis bent viename iš jos koncertų, o keletui knieti sužinoti, kada ji vėl dainuos.

– Deja, mes baigėm koncertuoti prieš trejus metus, – liūdnai atsako Marija. – Bet turime sodybą Vermonte, kur rengiame muzikos stovyklas.

Netrukus moterys jau rausiasi savo rankinėse, norėdamos užsirašyti Trapų šeimos sodybos adresą.

Ta pati scena pasikartoja 53-iojoje gatvėje. Marija mielai atsakinėja į klausimus apie viską: Austrijos kalnus, bažnyčių varpus, gardžiausias dešreles mieste. Ji jau visa švyti, kai smokingu vilkintis padavėjas lydi jas per „St. Regis“ valgomąjį ir atitraukia jai kėdę.

– Tikriausiai nuostabu turėti šitiek gerbėjų, – prabyla Fran, servetėle užsiklodama kelius. – Neprisimenu, kad būčiau skaičiusi apie asmenybę, kurios toks kerintis gyvenimas.

Marija sučiaupia lūpas tiesutėle linija.

– Juk jis tapo tokiu kerinčiu scenarijuje, ar ne?

Fran akimoku susizgrimba, kad nereikėjo to sakyti.

– Na taip. Jūsų meilės istorija...

– Su Georgu? Mieloji. Tai nebuvo meilės istorija.

Fran pajuto, kad plačiai išsižiojo.

– Ak, viskas parašyta mano knygoje. – Fran neprisipažįsta jos neskaičiusi. – Deja, mano gyvenimas nebuvo kerintis. – Marija nuteškia tą mintį kaip kokį uodą. – Aš našlaitė, – sako, o tada priltildo balsą. – Pasprukusi į Valstybinį pedagogikos progresyviojo ugdymo koledžą, neturėjau nė penkių *groshen*.

– Buvote mokytoja?

Ji linkteli.

– Todėl vienuolės ir pasiuntė mane pas kapitoną fon Trapą.

Fran atlėgsta širdis.

– Taigi iš tikrųjų buvot vienuole? – Bent ši scenarijaus vieta teisinga.

– Kandidate, – pataiso Marija, nesąmoningai tiesdama ranką prie pakabučio. – Ir visai netikusia.